

Nader ecologisch onderzoek steenmarter, hermelijn en wezel

Nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming – soortbescherming
voor Dijkversterking stad Tiel

12 mei 2021

Kenmerk R024-1274666HLB-V01-rlk-NL

Verantwoording

Titel	Nader ecologisch onderzoek steenmarter, hermelijn en wezel
Opdrachtgever	Waterschap Rivierenland
Projectleider	Hans van Kooten
Auteur(s)	Harm Bolle
Tweede lezer	Berto van Dam
Uitvoering inspectiewerk	Bram Rijksen
Projectnummer	1274666
Aantal pagina's	13
Datum	12 mei 2021
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Situatie en beoogde ontwikkeling	4
2.1	Huidige situatie	4
2.1.1	Plangebied deeltraject 5B en 6	4
2.2	Beoogde ontwikkeling	5
3	Wet natuurbescherming	6
4	Methoden	6
5	Resultaten en effectenbepaling	8
5.1	Hermelijn, wezel en steenmarter	8
5.2	Effectbeoordeling	9
5.3	Zorgplicht en algemene broedvogels	9
6	Conclusies en aanbevelingen	10
6.1	Effecten beoogde ontwikkeling	10
7	Literatuur	10

1 Inleiding

Waterschap Rivierenland is voornemens om bij de stad Tiel een dijkversterking uit te voeren. Door werkzaamheden worden groenstructuren langs de dijk verwijderd.

Door voortschrijdend inzicht is de wijze waarop de dijkversterking wordt uitgevoerd iets gewijzigd ten opzichte van de start van de fase planuitwerking. Hierdoor is een uitbreiding van de natuurtoets uitgevoerd. Uit deze aanvullende natuurtoets (TAUW, 2021) blijkt dat in één deeltraject (deeltraject 5B) aanvullend nader onderzoek nodig is naar beschermde soorten. Het gaat om nader soortgericht onderzoek naar het gebruik van het werkgebied door kleine marterachtigen (wezel en hermelijn) en steenmarter.

In een eerder uitgevoerd onderzoek is het plangebied alleen onderzocht op het voorkomen van bunzing (TAUW, 2020). Het werkgebied betreft een dicht struweel welke gerooid dient te worden voor de dijkversterking. In dit nader onderzoek is dit gebied nader onderzocht voor steenmarter, hermelijn en wezel. Het nader onderzoek is erop gericht om de functie vast te stellen van het plangebied voor de hierboven benoemde soorten. De kans bestaat dat als gevolg van de werkzaamheden (onderdelen van het leefgebied van) deze soorten verdwijnen of worden verstoord.

2 Situatie en beoogde ontwikkeling

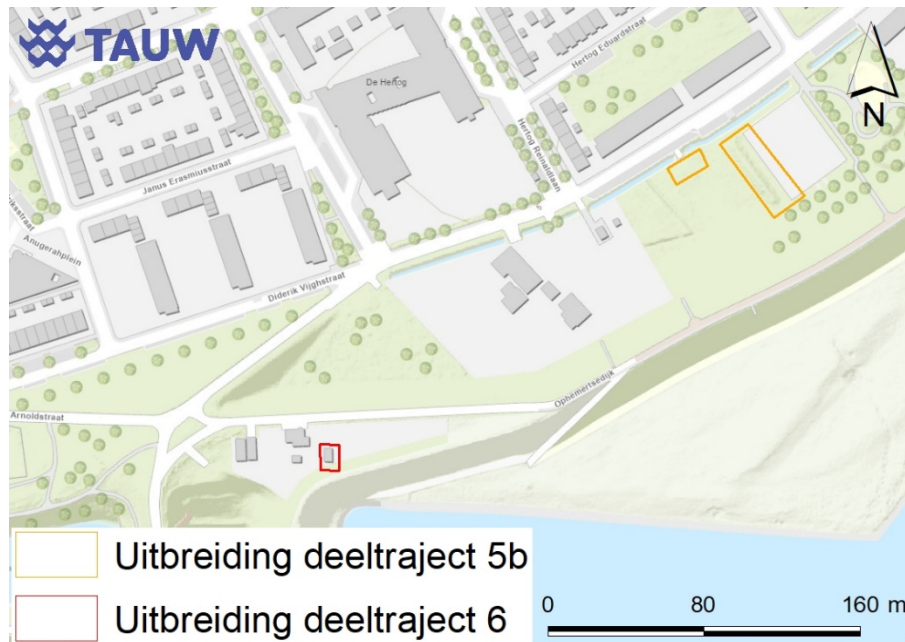
Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de huidige situatie, het voorgenomen plan en de uit te voeren werkzaamheden.

2.1 Huidige situatie

2.1.1 Plangebied deeltraject 5B en 6

Er zijn twee deeltrajecten (5B en 6) waar een scope-uitbreiding heeft plaatsgevonden ten opzichte van het originele plangebied. Voor alleen deeltraject 5B is nader soortgericht onderzoek noodzakelijk. Voor de uitbreiding van deeltraject 6 zijn negatieve effecten op beschermde soorten uitgesloten.

Figuur 2.1 geeft de ligging van de aanvullende terreindelen weer. De foto's in figuur 2.2 geven een impressie van de uitbreiding in deeltraject 5B. Het gaat om een terrein met overkapping voor kleinvee ter hoogte van de Hertog Arnoldstraat 70 en een dicht struweel ten oosten van deze overkapping.

Figuur 2.1 Ligging van de uitbreiding in deeltraject 6 (links) en 5B (rechts) (globaal begrensd) in deelgebied 6 is geen aanvullend nader onderzoek nodig

Figuur 2.2 De overkapping met kleinvee(links) en het braamstruweel (rechts)

2.2 Beoogde ontwikkeling

Voor een uitgebreide beschrijving van de dijkverzwaring wordt verwezen naar de reeds uitgevoerde natuurtoets (TAUW, 2019). Voor deze aanvullende natuurtoets betreffen de aanvullende werkzaamheden de sloop van de overkapping met kleinvee in deeltraject 5B en het rooien van het struweel. Het gehele maaiveld wordt daarna verhoogd voor de verzwaring van de dijk.

3 Wet natuurbescherming

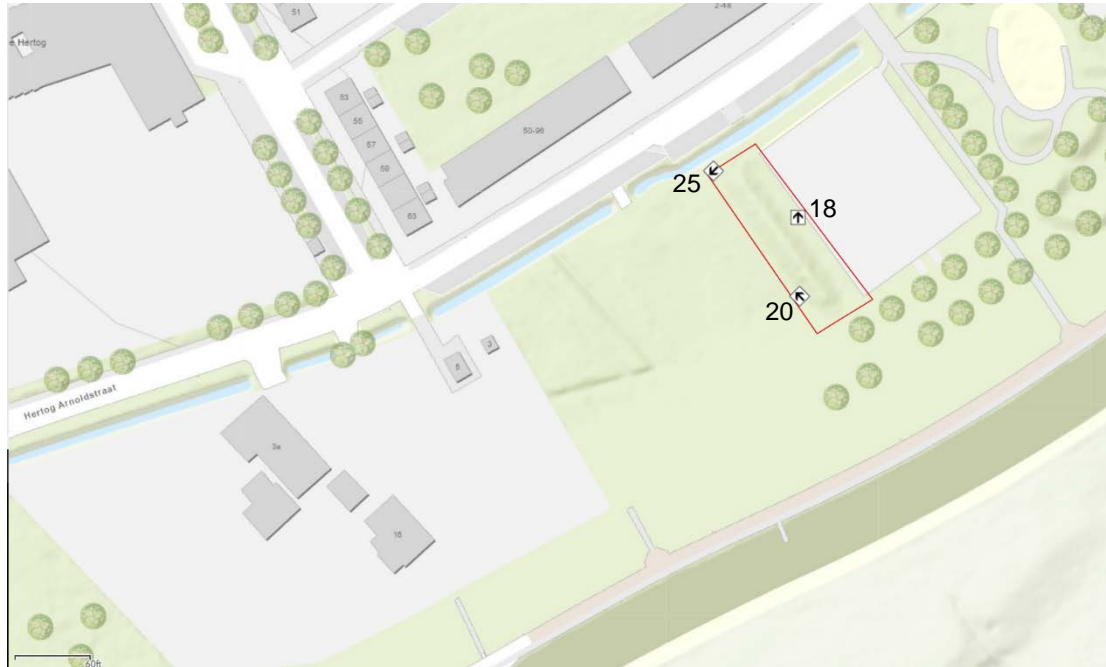
Het beschermingsregime van de Wnb gaat uit van het “nee, tenzij-principe”. Dit betekent dat het verboden is beschermde soorten te doden of vangen, te storen of verstoren en onder zicht te hebben of te vervoeren. Daarnaast geldt dat het verboden is voortplantingsplaatsen en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen. Als uit het nader onderzoek blijkt dat het plangebied een belangrijke functie vervult voor de onderzochte soorten, wordt een afweging gemaakt of de beoogde ontwikkelingen de staat van instandhouding van de soort beïnvloedt. De Wet natuurbescherming beschermt niet alleen de instandhouding van de soorten, maar ook individuen. Wanneer een ontwikkeling de instandhouding van een soort en/of één of enkele individuen schaadt, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen en zal een ontheffing aangevraagd moeten worden.

De eventueel benodigde mitigerende maatregelen dienen te worden opgenomen in een (nader uit te werken) mitigatieplan. Deze mitigerende maatregelen vormen de basis van een ontheffingsaanvraag. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Gelderland is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning, ontheffing of vrijstelling.

De mitigerende maatregelen dienen te worden getroffen om de functionaliteit van het gebied voor de beschermde soort en de staat van instandhouding van de soort te garanderen. Indien de mitigerende maatregelen voldoende worden geacht, wordt de ontheffing verleend. Aanvullend kan bevoegd gezag specifieke voorschriften aan het voornemen stellen.

4 Methodes

In de maanden maart tot en met april is door middel van cameraval onderzoek het gebruik van het plangebied door steenmarter, wezel en hermelijn geïventariseerd. Hierbij is het protocol van de provincie Overijssel als leidraad gebruikt (Veldman & Troost, 2019). Op 19 maart 2021 zijn 1 losse cameraval, 1 marterbox en 1 struikrover verspreid in het plangebied geplaatst (zie figuur 3.1). De camera's zijn geplaatst op plekken in en langs het plangebied waar de kans op het treffen van beschermde soorten het hoogst werd geacht.

Figuur 4.1 Locatie cameravallen met nummer. 18: marterbox, 20: losse cameraval en 25: struikrover, plaats richting aangegeven met pijl

Op 9 april 2021 zijn de camera's gecontroleerd en voorzien van nieuwe batterijen. Hierbij is gelet op lijnvormige structuren en wissels in en langs de bosschage. Als lokstof zijn sardineblikjes voor de camera's geplaatst en is pindakaas op stokken voor de camera's gesmeerd. Op 29 april 2021 zijn alle camera's uit het veld gehaald, tabel 4.1 geeft een overzicht van de verschillende data. Een uitzondering op deze data is camera 18. Deze marterbox is al op 22 maart uit het bosje verwijderd door spelende kinderen. Deze camera heeft in de 4 dagen dat deze actief was (beschermd) dieren waargenomen. Gezien de kans groot was dat de marterbox normaal door spelende kinderen zou worden verwijderd of gesloopt is besloten deze niet terug te plaatsen. Daarnaast zijn met de andere twee camera's de soorten hermelijn, wezel en steenmarter goed waar te nemen (Veldman & Troost, 2019). Het uitgevoerde onderzoek is daarmee voldoende om uitsluitsel te geven over het voorkomen van beschermde functies van marterachtigen.

Na het verwijderen van de camera's zijn de foto's geanalyseerd, Hierbij is voor iedere beschermde soort de locatie en het tijdstip van de waarneming genoteerd.

Tabel 4.1 Datum, type en locatie van geplaatste camera's voor onderzoek naar wezel, hermelijn en steenmarter

Camera	Type	Deelgebied	Datum plaatsing	Datum verwijdering
CAM 18	Marterbox	Deeltraject 5B	19 maart 2021	22 maart 2021
CAM 20	Losse camera	Deeltraject 5B	19 maart 2021	29 april 2021
CAM 25	Struikrover	Deeltraject 5B	19 maart 2021	29 april 2021

5 Resultaten en effectenbepaling

5.1 Hermelijn, wezel en steenmarter

De 3 geplaatste camera's hebben gezamenlijke totale periode van circa 13 weken geïnventariseerd. Op de foto's zijn katten en meerdere soorten muizen en vogels aangetroffen. Hermelijn, wezel en steenmarter zijn niet waargenomen.

Wel zijn beschermde maar vrijgestelde soorten aangetroffen zoals haas, egel en bosmuis. Tabel 5.1 geeft een overzicht van de waargenomen Wnb soorten per camera. Figuur 5.1 geeft voorbeelden van de genomen foto's aan.

Tabel 5.1 Waargenomen soorten per camera

Camera	Type	Deelgebied	Aangetroffen Wnb soorten
CAM 18	Marterbox	Deeltraject 5B	-
CAM 20	Losse camera	Deeltraject 5B	Haas, egel
CAM 25	Struikrover	Deeltraject 5B	Bosmuis

Figuur 5.1 Voorbeelden van foto's genomen door de cameravallen in het struweel aan deeltraject 5B. Vanaf linksboven met de klok mee: haas, egel, huiskat en bosmuis

5.2 Effectbeoordeling

In het dichte struweel ten noorden van de Ophemertsedijk en de open overkapping voor kleinvee zijn geen waarnemingen gedaan van hermelijn, wezel en steenmarter. Door het ontbreken van waarnemingen is de aanwezigheid van essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van deze drie soorten uitgesloten. Het struweel en de open overkapping vormen geen beschermde functie voor hermelijn, wezel en steenmarter. Negatieve effecten op de soorten zijn daarmee uitgesloten.

Het rooien van het struweel en de sloop van de overkapping is niet ontheffing plichtig omdat effecten op de beschermde hermelijn, wezel en steenmarter zijn uitgesloten.

5.3 Zorgplicht en algemene broedvogels

Tijdens het cameraval onderzoek zijn onder de Wnb vrijgestelde soorten waargenomen. Deze soorten zijn bij een ruimtelijke ontwikkeling vrijgesteld. Het gaat om haas en egel. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld geldt alsnog de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat men voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en hun directe leefomgeving.

Voor het rooien van het struweel in deeltraject 5B geldt dat dit plaats dient te vinden buiten het kwetsbare seizoen voor haas en egel.

Voor egel houdt dit in dat het struweel verwijderd dient te worden buiten de winterslaap van egel, er kan gewerkt worden van juni tot en met oktober. Voor haas geldt dat de eerste jongen worden geboren in het voorjaar. De kwetsbare periode loopt vanaf februari tot en met half oktober. Om verstoring van een zogende haas te voorkomen dient gewerkt te worden in de periode vanaf half oktober tot en met januari. Het struweel dient daarnaast te worden verwijderd in de richting van het te behouden groen en op stapvoets tempo zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.

Het struweel is leefgebied voor algemene broedvogels zoals winterkoning, merel, zanglijster, koolmees, ekster et cetera. Het struweel vormt hoogstwaarschijnlijk broedhabitat voor deze soorten. Het verstoren van een actief nest van deze soorten is verboden. Het rooien van het struweel dient om deze reden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen (dit loopt van half maart tot en met half juli). Tijdens en net voor of na het broedseizoen dient een broedvogelcontrole te worden uitgevoerd.

De drie soorten gecombineerd dient het struweel te worden verwijderd in de tweede helft van oktober. Zo wordt verstoring van algemene broedvogels, haas en egel voorkomen. Afhankelijk van klimatologische omstandigheden (warm najaar) kan de winterslaap van egel later intreden. Het rooien van het struweel kan in overleg met een ter zake kundig ecooloog mogelijk iets later worden uitgevoerd. Als er eerder dan half oktober gerooid dient te worden is overleg met een ecooloog en een ecologische schouw op het voorkomen van haas nodig.

6 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Waterschap Rivierenland heeft TAUW onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet Natuurbescherming voor een uitbreiding van het originele plangebied waarbij een open overkapping wordt gesloopt en een struweel wordt geroid.

6.1 Effecten beoogde ontwikkeling

Er is nader onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde functies van wezel, hermelijn en steenmarter. Door het plaatsen van cameravallen is onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van het struweel en de overkapping door hermelijn, wezel en steenmarter. Er zijn geen waarnemingen gedaan van hermelijn, wezel en steenmarter. Uit het onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van essentieel leefgebied en verblijfplaatsen van deze 3 soorten is uitgesloten.

Voor de sloop van de open overkapping en het rooien van het struweel is voor de soorten hermelijn, wezel en steenmarter geen ontheffing van de Wet natuurbescherming vereist.

Voor wat betreft de zorgplicht en voor algemene broedvogels gelden wel maatregelen. Met inachtneming van de volgende maatregelen wordt invulling gegeven aan de zorgplicht en wordt verstoring van actieve nesten van algemene broedvogels voorkomen.

- Voor het rooien van het struweel in deeltraject 5B geldt dat dit plaats dient te vinden buiten het kwetsbare seizoen voor haas en egel. Er kan worden gewerkt in de tweede helft van oktober. Mogelijk in overleg met een ter zake kundig ecooloog later in het jaar (afhankelijk van start winterslaap egel)
- In overleg met een ecooloog kan ook eerder dan half oktober worden gestart met het rooien van het struweel, er is dan een ecologische schouw nodig om uit te sluiten dat hazen jongen aanwezig zijn
- Het struweel dient daarnaast te worden verwijderd in de richting van het te behouden groen en op stapvoets tempo zodat aanwezige dienen kunnen vluchten
- Het rooien van het struweel dient uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen (dit loopt van half maart tot en met half juli)

7 Literatuur

Liefting, W., Bolle, H. en Boelens, K., Voortoets en natuurtoets dijkversterking Stad Tiel. TAUW (2019) rapportage met kenmerk R002-1266919HLB-V03.

Sanders, V., Aanvullende natuurtoets Dijkverzwaring Tiel, toetsing aan de Wet natuurbescherming, deelgebied 5B en 6. TAUW, 2021 rapportage met kenmerk R018-1274666VSX-V03-mwl-NL.

Van Oosterhout, M., Nader onderzoek ecologie. TAUW (2020) rapportage met kenmerk R004-1266919MFO-V02-bom-NL.

Kenmerk R024-1274666HLB-V01-rlk-NL

Van Leeuwen, T., e.a., Nader onderzoek flora, vleermuizen en bomen. TAUW (2020) rapportage met kenmerk R013-1274666TLS-V02.

Veldman, J. en Troost, C., 2019. Soortenbescherming in Overijssel: Bunzing, egel, hermelijn en wezel. Provincie Overijssel EDO-registratiekenmerk 2019/0142003.

Vergeer, J.W., A.J. van Dijk, A. Boele, J. van Bruggen en F. Hustings, 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.